

Udkast til kommissorium for forskeres udredning om afvanding, grødeskæring og vandløbsforvaltning.

Formål og baggrund

I Danmark er der ca. 75.000 km vandløb. Det anslås, at cirka 70 % af disse oprindelig er skabt af landmænd for landbruget. Formålet er at sikre afvanding af landbrugsjord og derigennem fastholde markernes frugtbarhed. Sammenlagt anslås, at cirka 90 – 95 % af vandløbene er skabt af eller reguleret og tilpasset af landbruget. Alt sammen for at sikre afvandingen.

Vandløbene er opdelt i private og offentlige vandløb, hvoraf de offentlige skønsmæssigt udgør ca. 25-30 %. Efter vandløbsloven skal der for offentlige vandløb udarbejdes regulativer, hvori der skal fastsættes bestemmelser om vedligeholdelsen af vandløb, herunder grødeskæring. Det er kommunerne, der har ansvaret for at udarbejde regulativer og for at vedligeholde de offentlige vandløb i overensstemmelse med regulativerne.

Det er Naturstyrelsens opfattelse, at mange kommuner netop nu står over for at skulle revidere deres vandløbsregulativer.

I 2008 udgav Naturstyrelsen rapporten "Grødeskæring i vandløb – erfaringsopsamling af metoder, praksis og effekter, november 2007". Rapporten var udarbejdet af Orbicon og omfattede en opsamling af erfaringer og viden om grødeskæring og vandløbsforvaltning. Rapporten gælder samtlige vandløb.

Rapporten har været udsat for kritik, da dens konkrete anvendelse, ifølge kritikerne, har ført til, at afvandingen af frugtbar landbrugsjord er blevet forringet med betydelige tab for landbrugerne til følge.

Nye udredninger har vist, at effektiv og velfungerende afvanding med sikring af vandspejlsforhold under drænniveau er helt essentiel for plantedyrkning og ressourcehusholdning og dermed for landbrugets konkurrenceevne.

Klimaforandringer medfører desuden øgede nedbørsmængder og mere intense nedbørshændelser, som medfører markant øgede afstrømningsmængder og maksimumsafstrømninger. Urbanisering medfører ligeledes større afstrømningsmængder og maksimumsafstrømninger. EU's oversvømmelsesdirektiv pålægger medlemsstaterne at iværksætte tiltag med det formål at imødegå tabsgivende oversvømmelser. Den nuværende vandløbsforvaltning kritiseres for ikke at sikre afvanding og for ikke at forebygge tabsgivende oversvømmelser.

Den nuværende kontrolmetode for kontrol af, hvorvidt vandløbsregulativers vedligeholdelsesbestemmelser er overholdt, kritiseres for ikke at være retvisende for de faktiske forhold.

Miljø- og Fødevarerministeriet har på den baggrund besluttet, at rapporten skal revideres. Der skal udarbejdes en egentlig vejledning om grødeskæring og vandløbsforvaltning, der sikrer effektiv og velfungerende afvanding. Herudover skal den i videst muligt omfang tage hensyn til vandløbenes

miljøtilstand. Det er væsentligt, at hensynet til miljø går hånd i hånd med hensynet til fastholdelsen af frugtbar landbrugsjord. Grødeskæringen skal derfor nødvendigvis forvaltes på en sådan måde, at den ikke nedsætter dræningens afvandingsevne i forhold til frugtbare marker. Inden for disse rammer skal der således tages videst muligt hensyn til miljøet.

Der skal tages hensyn til afledning af de øgede afstrømningsmængder, som følger af klimaforandringer og urbanisering. Der skal desuden udarbejdes retningslinjer til en retvisende kontrolmetode baseret på målinger (faktiske forhold) frem for modelberegninger, for kontrol af, hvorvidt regulativernes vedligeholdelsesbestemmelser er overholdt.

Vejledningen skal være udformet på en sådan måde, at grønlandskæringen ikke aktualiserer kravet i EU-lovgivningen om at foretage konsekvensvurderinger af vandløbsforanstaltninger ved kvalificering af vandløb (jf. f.eks. vandrammedirektivets 4, stk. 3, litra b og EU-Kommissionens vejledning 1, side 189¹).

Vejledningen skal bygge på en fagligt funderet udredning. Det er derfor samtidig besluttet at nedsætte en specialist- og forskergruppe med en bred faglig viden om afvandingsforhold, hydrologi og miljøtilstand, som skal skabe dette faglige fundament jævnfør vedlagte tids- og procesplan.

Opgaven

Der skal udarbejdes en vejledning om grønlandskæring og vandløbsforvaltning. Vejledningen skal udarbejdes på baggrund af en faglig udredning fra relevante specialister og forskere.

Miljø- og Fødevarerministeriet indgår kontrakt med en samlet specialist- og forskergruppe, bestående af specialister og forskere fra Københavns Universitet, Ålborg Universitet, Aarhus Universitet, DHI samt eventuelt private rådgivningsfirmaer, der har viden om afvandingsforhold, hydrologi, vandløbsvedligeholdelse og miljøtilstand. Specialist- /forskergruppen udarbejder i samarbejde en udredning om afvanding og vandløbsforvaltning, herunder vandløbsvedligeholdelse, med det formål at den nye grønlandskærings- og vandløbsforvaltningsvejledning sikrer effektiv og velfungerende vandafledning der sikrer passende lave vandspejlsforhold under fremtidens afstrømningsforhold.

Forskergruppens opgave bliver at udarbejde en faglig rapport om vandløbsforvaltning med anbefalinger til, hvordan vandløb vedligeholdes og forvaltes på en måde, så effektiv og velfungerende afvanding med passende lave vandspejlsforhold sikres, og der på samme tid, i det omfang det ikke er til hinder for afvandingshensynet, tages hensyn til vandløbenes miljøtilstand. Der skal tages hensyn til afledning af de øgede afstrømningsmængder, som følger af klimaforandringer og urbanisering. Der skal herunder udarbejdes anbefalinger til, hvordan grønlandskæring bør udføres. Der skal desuden udarbejdes retningslinjer til en retvisende kontrolmetode baseret på målinger (faktiske forhold) frem for modelberegninger, for kontrol af, hvorvidt regulativernes vedligeholdelsesbestemmelser er overholdt.

Udredningen sendes til Naturstyrelsen. Naturstyrelsen udarbejder på den baggrund udkast til vejledning. Udkast til vejledning forelægges specialist- og forskergruppen til godkendelse. Naturstyrelsen udgiver herefter den godkendte vejledning.

¹ "Analysen af, om udgifterne er uforholdsmæssige, vil skulle indledes relativt tidligt i forløbet, omkring 2006.."

Flemming Fuglede Jørgensen, formand, Borupgaard, Trudslevvej 58, 9480 Løkken. Mob. 20 30 00 03. mail: borupgaard@mail.tele.dk

Bjarne Nigaard, Administrerende direktør, mobil 31 37 88 05. mail: bni@baeredygtigtlandbrug.dk

Administration: Ledreborg Alle 130, C. 1. sal, 4000 Roskilde, Tlf.: 31 52 88 05. mail: info@baeredygtigtlandbrug.dk

hjemmeside : www.baeredygtigtlandbrug.dk Danske Bank kt.nr: 3956 10638984

Leverancen

Leverancen består af en udredning med en gennemgang af ny viden, og konkrete anbefalinger til, hvordan vandløb skal vedligeholdes og forvaltes, så effektiv og velfungerende afvanding med passende lave vandspejlsforhold sikres under fremtidens afstrømningsforhold, og der på samme tid, i det omfang det ikke er til hinder for afvandingen, så vidt muligt tages hensyn til vandløbenes miljøtilstand. Leverancen omfatter herunder anbefalinger til, hvordan grødeskæring skal udføres. Leverancen omfatter desuden retningslinjer for, hvordan det retvisende på baggrund af målinger (faktiske forhold) frem for modelberegninger kontrolleres, hvorvidt regulativernes vedligeholdelsesbestemmelser er overholdt.

Projektdeltagere

Specialist- og forskergruppen består af specialister og forskere fra KU, AU, AUC, DHI samt private rådgivere med konkret viden om vandløbsforhold, herunder afvandingsforhold, grødeskæring og anden vandløbsvedligeholdelse, hydrologi og vandløbsmiljø.

Tidsplan

Udredningsprojektet skal gennemføres i perioden januar – marts 2016.

Bæredygtigt
Landbrug